

Korte mededelingen

Het vinden van en het binnendringen in een wespennest door het vrouwtje van *Volucella pellucens* (Diptera: Syrphidae)

Over het binnendringen in een wespennest door vrouwtjes van *Volucella* is in de literatuur weinig te vinden. Nixon (1934) vermeldt van *Volucella pellucens* (Linnaeus) dat hij tweemaal waarnam dat ze langzaam een wespennest in een glazen kast liep, maar zegt er bij dat hij niet gezien had hoe de vlieg het nest gevonden had. De vrouwtjes van *Volucella* moeten een nest binnengaan om hun eieren daarin af te zetten. De larven leven namelijk onder in wespennesten en voeden zich daar met afval. Ze eten alleen wespelarven en poppen als laat in het seizoen het nest geen actieve werksters meer bevat en er blijkbaar te weinig overtolligs naar beneden valt om van te leven (Spradberry, 1973).

Op 10 augustus 1990 heb ik in het Westerpark te Zoetermeer het volgende waargenomen. Een vrouwtje van de in Nederland gewone *Volucella pellucens* kwam langzaam, als het ware zoekend, aanvliegen en vloog in loodrechte richting op in- en uitvliegende wespen (*Vespa* sp.) van een grondnest. Ze ging zitten op een braamblad ongeveer 10 cm boven de grond en omstreeks 15 cm van de nestopening. Ze bleef daar een vijftal minuten stil zitten tot er een korte pauze kwam in het gestage in- en uitgaan van de wespen. Op dat moment schoot ze razendsnel het wespennest in: binnen één seconde was ze verdwenen. Het gegons in het nest ging gelijkmatig door, van een verstoring was niets te merken. Na ongeveer vijf minuten ben ik weggegaan. De zweefvlieg bevond zich toen nog in het nest.

Het is onbekend wat deze zweefvliegsoort vrijwaart van aanvallen door de wespen (*Vespa*-werksters vangen vliegen). Nixon

(1934) heeft waargenomen dat *Volucella pellucens* weer levend een nest verliet. Hij zag 58 eieren op de zijkanten van het wespennest en vermoedde dat dat het *pellucens*-legsel betrof. Er zullen waarschijnlijk verscheidene nesten door één *Volucella*-vrouwtje bezocht worden.

Literatuur

NIXON, G. E. J., 1934. Two notes on the behaviour of *Volucella pellucens* in its association with the wasps *Vespa vulgaris* Linn. and *Vespa germanica* Fab.. - *Entomologist's mon. Mag.* 70: 17-18.

SPRADBERRY, J. PH., 1973. *Wasps*: i-xvi, 1-408. Sidgwick, London.

P. A. van Wely, Smetanarode 82, 2717 DT Zoetermeer.

Aas-etende libellen

Op 27 september 1985 zag ik, op een asfaltweg in het gebied van het Oude Rijnstrangen-reservaat ten zuiden van Zevenaar, hoe een libel zich tegoed deed aan de papperige resten van een platgereden naaktslak. Met korte rukjes van kop en borststuk peuzelde hij er hapjes af, zich met tenminste het tweede en derde potenpaar schrapzettend. Toen ik op 30 september 1990 op vrijwel dezelfde plaats weer een libel bezig zag met deze ongebruikelijke activiteit, leek het me goed, eens de aandacht op dit verschijnsel te vestigen. Tot mijn spijt weet ik te weinig van libellen om veel te kunnen zeggen over de betrokken soort. In beide gevallen betrof het een vrij forse, slanke libel van het *Aeshna*-type.

Bij de eerste waarneming heb ik gezien, dat er beweging kwam in de kliederige massa. Daaruit blijkt, dat de libel aan het aas zat te rukken en niet op die plaats bezig was met

het consumeren van een gewone prooi.

Corbet (1962, *A biology of dragonflies*: 148) vermeldt een waarneming van *Aeshna grandis* (Linnaeus), die kleine kikkertjes van de grond oppikte. Ook geeft hij voorbeelden van het bemachtigen van onbewegelijke of weinig bewegelijke prooi, maar dat is toch nog iets anders dan aas.

Als in eind-september de weersomstandigheden goed genoeg zijn voor libellen, zijn ook andere insecten nog actief. Rondvliegende Diptera zijn er dan nog genoeg. Ik kan me dus niet voorstellen, dat gebrek aan vliegende prooi de libellen noodzaakt aas te gaan eten.

Wellicht hebben de libellen de resten van een slak uitgekozen als „steunpunt” om neer te strijken op het kale wegdek. Reuk- of smaakprikkelers, misschien ook beide, hebben dan de dieren ertoe kunnen verleiden eens toe te hapten.

A. Veltman, Schimmelpenninckstraat 23,
6904 BN Zevenaar

Merkwaardige vlucht *Araschnia levana* f. *prorsa* (Lepidoptera: Nymphalidae)

Eind juli 1990 wandelde ik op het landgoed "De Poll" in Voorst (Gld.). Het is een zeer gevarieerd terrein bestaande uit bomen, strui-

ken, akkers en weilanden. Hierin bevindt zich een voederakker voor reewild ter grootte van ca. een halve ha. Deze akker is voor een groot deel ingesloten door bomen en struiken.

Toen ik deze plaats naderde viel mij reeds op grote afstand op, dat op een bepaalde plaats talrijke vlinders in wilde, woeste vlucht op en neer vlogen. Het waren naar schatting zeker 20 à 30 exemplaren. Het was één grote op en neer dansende wolk die wel 15 tot 20 m hoog ging, waarna ze weer in groepjes trapsgewijs omlaag vielen tot vlak boven de vegetatie die niet hoger dan een halve meter was. Deze vlucht die veel weg had van die van bijvoorbeeld *Adela*'s was zeer opvallend. Daar de vlinders zeer grillig vlogen in het felle zonlicht, was het moeilijk te zien met welke soort ik te doen had. Toen er echter plotseling een pauze intrad en de meeste vlinders zich op de vegetatie neerzetten, bleek het *Araschnia levana* (Linnaeus) te zijn, de donkere zomervorm f. *prorsa*. Merkwaardig was tevens dat ik geen enkele copula of poging daartoe waarnam.

Ik heb dit verschijnsel nog nooit waargenomen en ben benieuwd of er leden zijn die dit ook wel eens hebben opgemerkt.

W. Oord, Rembrandtkade 79, 7412 HE Deventer.